

féle munkára legyen elég embere, ezek a lehető legjobban készüljenek fel s műveltek legyenek.» A nemzetnevelésnek így kiegészített fogalma alapján immár joggal kísérheti meg Imre Sándor annak vizsgálatát — kísérletét siker koronázza, — hogy miként részes az így értett nemzetnevelésben a József nádor műgyetem és miben áll művelődéspolitikai jelentősége. Vizsgálódásának eredménye az, hogy művelt szakemberek nevelése alkotván e nagy kulturintézmény feladatát, a műgyetem a nemzetvédelem és nemzetfejlesztés tűzhelyeként a nemzetnevelésnek elsőrendű intézménye.

Gyulai Agost.

Új magyar pedagógiai folyóirat Erdélyben. Mindig öröm, ha miután az utóbbi években egynéhánykor már, szaktársi szeretettel új nevelésügyi folyóirat megindulását üdvözölhetjük folyóiratunk hasábjain. Inter arma non silent musae, mondhatnók ellenkezőjére fordítva a ciceroi eredetű mondást. Épen az utóbbi háborús években születnek, mintegy a nevelés profilaktikus célzatával, szép számmal ilyen tárgyú új folyóiratok (*Nevelés, Szociális Szemle, Magyar Lélek, Nép- és Családvédelem*, stb.) Különösen öröndetes, hogy a visszatért Erdély újrálelt, vagyis inkább a szörnyű nyomás alól felszabadult magyar szellemisége is, meghozta a maga új termését e téren, a trianóni elnyomás éveiben Márton Árontól alapított, de később kedvezőtlen viszonyok közepette megszűnt, most pedig Veress Ernő szerkesztésében és kiadásában ismét megjelenő *Erdélyi Iskola* c. neveléstudományi és népnevelő folyóiratnak 1941 márciusában új folyamban (voltaképen VIII. évfolyamában) való újraindulásával. A lap már 10 év előtti alapításakor két síkon mozgott: a szorosan vett pedagógia és népnevelés útján. Indítói és munkatársai közt sok értékes név szerepelt. A szép névsorból csak egynek nevét emeljük ki, aki a lapot a legnehezebb időkben vezette s szellemét irányította; ez *Marton Áron* volt, ma már erdélyi püspök, az *Erdélyi Iskola* indulásakor a kolozsvári magyar egyetemi ifjúság egyik vezére, később egy nőnevelő közösség igazgatója. Lelkesedés, minden akadályt leküzdő akarat, pedagógiai hivatottság, magas színvonal jellemezte az *Erdélyi Iskola* minden számát, mely *Marton Áron* kezéből kikerült. A folyóirat maga a kezdet nehézségein túljutva hamarosan megnyerte a lelkeket Erdélyben és a még megszállás alatt levő Felvidéken is nagyon el volt terjedve. A magyar nevelés őrhelyei valláskülönbség nélkül megbecsülték és támogatták mindaddig, míg a viszonyok nyomása alatt mégis csak 'el kellett hallgatnia 1940 nyarán. Most új szerkesztő és kiadó gondozásában ismét megindulva, megőrizte irányát, hagyományait, kettős feladatát s iparkodik már nemcsak erdélyi, hanem nagymagyarországi jeles munkatársakat is toborozva folytatni mind szorosan vett neveléstudományi, mind népnevelő programját. Az előttünk levő első szám, melynek gazdag tartalmához a Magyar Paedagogiai Társaság rendes tagjai közül néhány kiváló tagtársunk: *Loczka Alajos* (*Szakoktatásunk függő kérdései*), *vitész Szönyi Sándor* (*A túlterhelésről*) és *Karl János* (*Az új magyar iskola*) s velök erdélyi pedagógusoknak egy szép gárdája is hozzájárult, biztosítékot nyújt az évi négy tekintélyes számban megjelenő *Erdélyi Iskolának* hagyományai szellemében való új felvirágzására.

Örömmel üdvözljük e helyütt ifjú folyóirat-társunkat, melynek munkássága bizonyára sokat fog jelenteni a magyarság keleti végvárának szellemi életében.

Gyulai Ágost.

Egy kilencven éves tankönyv ujjaéledése. Eredetileg 1854-ben Pesten Heckenast Gusztáv kiadásában jelent meg ez az olvasókönyv reáliskolák és más továbbképző középiskolák számára. Hetven évvel a remekíró és nemzetnevelő Stifter halála után újból megjelenteti egy előkelő könyvkiadó a magasabbrendű irodalmi műveltség céljait szolgáló Corona-könyvsorozatban.¹ Ez a kiadvány nem csupán az egyik szerkesztő nevezetes volta miatt kelthet érdeklődést, hanem rendkívüli belső értékénél fogva is, mert példát mutat abban a tekintetben, miképpen kell az irodalmi tanításban az olvasmányokat úgy kiválasztani, hogy azok valóban nevelő célt szolgáljanak.

Már az olvasókönyv kettős tagolása: »Von Aussen — Nach Innen« figyelemreméltó, mert világot vet a felfogásra, melyet a szerkesztők a szellemi fejlődés útja tekintetében vallanak. Annak a megfigyelése, mit szemeltek ki a német költészetből, a tanítás céljait szem előtt tartó olvasó számára sok ösztönzést és igaz lelki örömet nyújt. A költői remekműveken kívül a tudományos tárgyú olvasmányokban (pl. Goethe esztétikai irataiból vett szemelvényekben) is megbecsülhetetlen nevelő értékek rejlenek. A németen kívül a görög és latin irodalom is szerepel: az utóbbi Livius történeti művének több fejezetével, az előbbi Platon Phaidonjának egy ívre terjedő részével. Az ószövegségi könyvekből Allioli fordításában közli Mózes diadalénekét és áldását, Jób panaszát és Isten feleletét erre, Jeremiás hirdetéseit és siralmait Jeruzsálem végzetéről és vesztéről, Ezékiel látomását a számkivetettek visszatéréséről.

Az olvasókönyvnek ilyen összeállítása vallomástétel a szerkesztők részéről. Stifter egyik levelében úgy nyilatkozott, hogy Goethe szellemi rokonának tartja magát. Amikor az ókori irodalomnak és a Szentírásnak oly nagy teret nyújt olvasókönyvében, Goethe követi, aki az ókori irodalom tanulmányozását minden magasabb műveltség alapjának és a Szentírást a nevelés leghathatósabb eszközének tekintette.

Stifter és Aprent olvasókönyvéhez az a történeti érdekesség kapcsolódik, hogy annak idején a tanügyi kormányzat nem engedélyezte tankönyvül, mert nem felelt meg az akkori középiskolai tannervnek. Kilenc évtizeddel azután, hogy ez a könyv Pest városában megjelent, talán jó szolgálatot tehet ugyanott a középiskolai irodalmi tanítás ügyének. A mi gimnáziumi Utasításaink szerint nyelvi és irodalmi tanításban nem az irodalomtörténeten van a hangsúly, hanem a nevelő célzatú olvasmányon. És ennek kellő kiválogatására nézve megszívlelésre méltó utasításokat rejt magában ez a régi tankönyv.

Gedő Simon.

¹ *Adalbert Stifter und J. Aprent: Lesebuch zur Förderung humaner Bildung.* Faksimile-Druck. Schriften der Corona XVIII. 388 l. R. Oldenbourg. München und Berlin.